Gemeente Huizen

Raadsvoorstel

Onderwerp: Beleidsplan Schuldhulpverlening en aanpassing verordening sociaal domein

Raadsvergadering	**3 juni 2021, agendapunt 11** - zie apart besluitblad -
Datum raadsvoorstel	25 mei 2021
Bijlage(n)	2
Zaaknummer	Z.167209/D.1156036
Behandeld in commissie	Sociaal Domein 18 mei 2021, agendapunt 7.6
Portefeuillehouder	wethouder M.W. Hoelscher
Informatie bij	Battoul Rachak
E-mail / telefoonnummer	b.rachak@huizen.nl / (035) 528 1

Voorstel

1. Het beleidsplan Schuldhulpverlening vaststellen;
2. Een beslistermijn voor schuldhulpverlening (6 weken) toevoegen aan de verordening Sociaal Domein;
3. Artikel 2.13 Verordening Sociaal domein wijzigen in:
   artikel 2.13 Waardering mantelzorgers: Het college zorgt ervoor dat de mantelzorgers van cliënten een blijk van waardering krijgen door het jaarlijks organiseren van diverse activiteiten.
4. Voor uitvoering van de wettelijke taak Vroegsignalering zal bij het aanbieden van de begroting 2022 worden voorgesteld een structureel budget beschikbaar te stellen van € 46.416,- met ingang van de jaarschijf 2023 in de meerjarenbegroting.

Toelichting op het te nemen besluit

Aanleiding

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening legt Vroegsignalering vast als wettelijke taak

De aanpassing van de Wgs is op 1 januari 2021 in werking getreden. De Wgs is aangepast als onderdeel van de Brede Schuldenaanpak van de Rijksoverheid. Vroegsignalering van schulden wordt als onderdeel van de brede schuldenaanpak, een wettelijke taak. Met als doel om problematische schulden en de inzet van kostbare en ingrijpende schuldhulpverleningstrajecten (voor inwoner en voor de gemeente) zoveel mogelijk te voorkomen.

Argumentatie

De schuldenproblematiek is een groot en kostbaar maatschappelijk probleem, waarbij een brede maatschappelijke aanpak vereist is. Het uitvoeren van schuldhulpverlening kost veel geld. Tegelijkertijd dienen we als gemeente rekening te houden met schaarse middelen om onze doelstellingen te realiseren. Het primaire doel van deze wetswijziging is het beter en vroeger helpen van burgers met schulden. De gewijzigde Wgs maakt de uitwisseling en verwerking van persoonsgegevens voor schuldhulpverlening door gemeenten en andere bij schuldhulpverlening betrokken organisaties mogelijk. In de meeste gevallen zijn dit signalen van zorgverzekeraars, energiebedrijven, woningbouwcorporaties en verhuurders, waterbedrijven en de eigen gemeentelijke belastingen. Hiermee komen inwoners met financiële problemen eerder bij ons in beeld, zodat wij problematische schulden door de effectieve inzet van Vroegsignalering kunnen voorkomen. De wet draagt ons kortgezegd op om mensen hulp te bieden voordat ze daar zelf om vragen.

Met de invoering van de Wgs moeten wij sneller inzichtelijk krijgen welke burgers en cliënten dreigende financiële problemen hebben. Bijvoorbeeld door in een vroeg stadium, aan de hand van één of meerdere signalen, betalingsachterstanden te ontdekken. Dat betekent voor de gemeente het volgende:

- de noodzaak om in een vroeg stadium in contact te komen met burgers om het oplopen van schulden te voorkomen;
- het vormgeven van (nieuw) beleid op Vroegsignalering, zodat het makkelijker wordt om inwoners met schulden te helpen;
- verplichte afspraken met de door de wet bepaalde melders (woningverhuurders, zorgverzekeraars/CAK, energiebedrijven en drinkwaterbedrijven);
- verplichting voor gemeente om de inwoner een aanbod te doen voor een eerste gesprek.

Beslispunten 1 en 2

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) is met ingang van 1 januari 2021 gewijzigd.
De belangrijkste wijziging betreft de invoering van de Vroegsignalering voor gemeenten, zonder hierbij de privacyregels te schenden. Voor de uitvoering van Vroegsignalering krijgen gemeenten geen structurele extra middelen voor de uitvoeringkosten. Wel is in de decembercirulaire 2020 incidenteel extra geld vrijgemaakt voor de intensivering en integrale aanpak van schuldenproblematiek. De achterliggende gedachte is dat gemeenten door eerder ondersteuning te bieden, op langere termijn minder zware en dure ondersteuning inzetten en hierdoor kosten kunnen besparen. De aanpak van schulden staat in Nederland hoog op de (politieke) agenda. Dat heeft in 2020 door de Covid-19 crisis een extra dimensie gekregen. Steeds meer mensen raken door de corona-crisis in financiële problemen. Schuldenproblematiek raakt door deze crisis inmiddels burgers in bijna alle lagen van de samenleving.

Het belang van een goede en integrale schuldhulpverlening neemt in deze tijd, waarin steeds meer burgers zich financieel kwetsbaar voelen, dan ook steeds verder toe. Landelijk heeft op dit moment 1 op de 5 huishoudens risicovolle schulden en 1,2 miljoen huishoudens met schulden krijgen daarnaast geen professionele schuldhulpverlening. Door de teruglopende economie dreigen meer mensen, en doelgroepen waarbij er voorgeen geen risico op schulden was, risicovolle schulden te krijgen. Het kan daarom bijna niet anders dan dat wel extra kosten te verwachten zijn bij de implementatie van de nieuwe Wgs en de aanpak van problematische schulden (mede aangejaagd door de corona-crisis). Naast de wijziging van de Wgs zijn er nog een aantal wetswijzigingen binnen het schuldendomein doorgevoerd, allen ter ondersteuning van het voorkomen en het daadwerkelijk oplossen van de schuldenproblematiek. Dit zijn:

- de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet;
- de Wet Stroomlijning keten voor derdenbeslag ten behoeve van het verbreden van het beslagregister;
- de wet Adviesrecht gemeenten bij Schuldenbewind.

Daarnaast wordt gewerkt aan een wet om de aanpak van meervoudige problematiek binnen het Sociaal Domein beter te organiseren.

Beslispunt 3

Om het mantelzorgcompliment vanaf 2021 stop te zetten, is het noodzakelijk om de verordening Sociaal Domein 2018 aan te passen. De nadere regeling waardering mantelzorgers is inmiddels ingetrokken.
De Wmo 2015 regelt bij verordening op welke wijze het college zorg draagt voor een jaarlijkse blijk van waardering voor de mantelzorgers van cliënten in de gemeente. Artikel 2.13 nieuw voorziet daarin.

Het beleidskader Sociaal Domein 2019 – 2022

Gemeente Huizen: beleidskader "Wat nodig is"

In het Beleidskader "Wat nodig is" stelt de gemeente Huizen zich tot doel om armoede op te lossen en te voorkomen. Een belangrijk onderdeel hiervan is het voorkomen van schulden. Veel inwoners met schulden zoeken namelijk laat hulp waardoor de problemen (financieel, sociaal en psychisch) zich onnodig hoog opstapelen. Naast de kaders die volgen uit de (nieuwe) wetgeving is de ambitie van iedere gemeente in de HBEL om te voorkomen dat inwoners in de schulden komen en zetten in op preventie en Vroegsignalering. Het beleidskader Sociaal Domein 2019 – 2022 "Wat nodig is" bevat de door uw raad vastgestelde doelstellingen ten aanzien van voorkomen en Vroegsignalering van schulden.

Zo luidt de ambitie uit dit beleidskader:
"**Het voorkomen van schulden:** het voorkomen van schulden doen we door in te zetten op Vroeg-signalering. Voor volwassenen doen we dit door in 2019 'Vindplaats Schulden' van het BKR in te kopen (in eerste instantie voor een periode van 2 jaar). Hierin worden meervoudige signalen van schulden vroegtijdig gesignaleerd. Op basis hiervan kunnen we in een vroegtijdig stadium ondersteuning aanbieden aan inwoners met beginnende schuldenproblematiek. Voor jongeren zetten we enerzijds in op een budgetcoach voor jongeren tot 27 jaar (start 2019, in eerste instantie voor een periode van 2 jaar). De budgetcoach geeft voorlichting, advies en begeleiding aan jongeren en beantwoordt (financiële) vragen via Whatsapp. De budgetcoach vervult ook een rol in de Vroegsignalering van schulden in algemene zin. Daarnaast gaan we vanaf 2019 gericht informatie geven aan jongeren (en hun ouders) die 18 worden."

Als gemeente willen we niet alleen schulden sneller signaleren, we willen ook dat het aantal burgers met schulden afneemt. Daartoe willen we in de HBEL gemeenten duidelijke en realistische doelstellingen formuleren op het gebied van schuldhulpverlening. Zodat we kunnen monitoren of het beleid effectief is en aansluit bij de behoeften van onze inwoners. Dit past bij een gemeente die een regisserende rol aanneemt in de keten van schuldhulpverlening. In dit beleidsplan zijn de belangrijkste doelen opgenomen. In 2021 willen we aan de slag met het meetbaar maken van deze doelen. We gaan na een zogenoemde nulmeting streefwaarden benoemen voor de komende 3 jaar, die jaarlijks worden geëvalueerd.

<u>De werkwijze uit de pilot "Vroegsignalering" HBEL sluit naadloos aan op de wettelijke taak Vroegsignalering</u>
In 2019 besloten de HBEL-gemeenten te starten met een pilot Vroegsignalering in aanloop naar de wetswijziging. De aanpak heeft vertraging opgelopen mede doordat er op landelijk niveau is besloten afspraken te maken rondom de meldingen van derden. Dit heeft vorm gekregen in het landelijk convenant Vroegsignalering en is geïmplanteerd per 1 januari 2021. Vroegsignalering is een van de preventie activiteiten, en omdat de wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening gemeenten verplicht Vroegsignalering uit te voeren en dit gaat leiden tot meer meldingen, gaan we stevig investeren op deze aanpak conform het in 2019 vastgestelde projectplan. Wel nemen we een aantal maatregelen om de aanpak nog effectiever en efficiënter te maken:

- We breiden het aantal signaalpartners uit. Te denken valt aan deurwaarders, incassobureaus, UWV, telecombedrijven, postorderbedrijven, werkgevers, CJIB, Belastingdienst, hypotheekverstrekkers, apotheken, BSGR, echtscheidingsadvocaten, mediators, uitvaartondernemers, huisartsen, ROC's en particuliere verhuurders. Voor al deze partijen geldt dat zij toestemming van de inwoner nodig hebben om een melding te doen bij het team Schuldhulp. Voor samenwerking met landelijke partijen sluiten we aan bij landelijke convenanten.
- We gaan proportioneel er op af. Bij grote betalingsachterstanden gaan we op huisbezoek, bij kleinere schulden sturen we brieven.
- We sturen vaker vooraf een aankondiging. Inwoners kunnen dan bellen om een afspraak in te plannen of aangeven dat zij afzien van het aanbod. Hierdoor staan hulpverleners minder vaak voor een gesloten deur.
- We hebben extra aandacht voor zorgmijders en schakelen met andere hulpverleners.

Door Vroegsignalering in te zetten worden betalingsachterstanden zo vroeg mogelijk in beeld gebracht en kan hier proactief ondersteuning op worden ingezet. Wij richten ons in beginsel op de signaalpartners en betalingsachterstanden van woningcoöperaties, zorgverzekeraars, gasleveranciers, waterbedrijven en energieleveranciers. Voor het verwerken van persoonsgegevens met betrekking tot schuldhulpverlening (zonder toestemming van de burger) is vanuit de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening een wettelijke grondslag nodig. De betalingsachterstanden die wij hiervoor hebben genoemd grijpen diep in op de primaire leefomstandigheden van inwoners, waardoor betalingsachterstanden uitgewisseld worden.
De doelen van Vroegsignalering zijn als volgt:

- De samenwerking is gericht op het voorkomen van problematische schulden en het oplopen van de schulden.
- De aanpak richt zich op het herstellen van tijdige en regelmatige betalingsverplichtingen van vaste lasten.
- Door Vroegsignalering wordt beoogd om inwoners met schulden eerder in beeld te hebben en passende schuldhulpverlening in te zetten, waarmee problematische schulden en de daarbij behorende gevolgen worden teruggedrongen.

- Door de proactieve aanpak wordt beoogd een zo compleet mogelijk beeld van de klant te krijgen, waarbij er naast financiële problemen ook aandacht is voor problemen op andere levensgebieden.

De gemeenten krijgen van zorgverzekeraars, woningcorporaties water- en energieleveranciers en andere schuldeisers een melding als hun klant of huurder een betalingsachterstand heeft. Sociaal werkers en schuldhulpverleners van het Schuldhulp team proberen vervolgens met de inwoner in contact te komen, en bieden hulp en ondersteuning. Ze bespreken casussen, wisselen kennis en ervaring uit en zorgen voor warme overdrachten. We borgen deze werkwijze zodat we op 1 januari 2021 binnen de processen schuldhulpverlening op deze manier werken.

Vindplaats Schulden (VPS) van BKR
Om tijdig signalen te ontvangen van alle partijen die mee doen aan Vroegsignalering, gaan we gebruik maken van de tool van de BKR “Vindplaats Schulden/VPS”. Hiertoe is al reeds in het beleidskader Sociaal Domein 2019 – 2022 besloten. In 2021 hebben we de tool aangeschaft en geïmplementeerd om zo op landelijk niveau, conform het landelijk Convenant Vroegsignalering, signalen van derden buiten de gemeentegrenzen tijdig door te ontvangen.

Nadere regels
Er wordt nog bekeken of er nadere regels over Vroegsignalering moeten worden opgesteld. Het college heeft de bevoegdheid om nadere regels betreffende de nieuwe wettelijke taak Vroegsignalering vast te stellen. Natuurlijk worden eventuele wijzigingen via een mededeling van de portefeuillehouder met de commissie Sociaal Domein gedeeld. Bij de voorbereiding van de implementatie van Wgs bestond het beeld dat in de Wgs verordenende bevoegdheden voor de raad zouden worden opgenomen met betrekking tot het stellen van kaders voor invulling van de taak tot Vroegsignalering van schulden. Dat is niet het geval. De aangepaste Wgs draagt de gemeenteraad slechts op om bij verordening een beschikkingstermijn vast te stellen voor de aanvraag schuldhulpverlening. Dit betreft een technische verordeningsbevoegdheid. Deze heeft enkel betrekking op de te hanteren wettelijke maximale termijn van acht weken voor het afgeven, dan wel afwijzen of beëindigen, van de beschikking schuldhulpverlening. De voorgestelde beschikkingstermijn van 6 weken is korter dan de wettelijke behandeltermijn van 8 weken uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en is uitvoerbaar. Dit betekent dat het college binnen 6 weken na ontvangst van een volledige en ontvankelijke aanvraag schuldhulpverlening tot het nemen van een beschikking dient over te gaan. De termijn van maximaal 6 weken is een redelijke termijn voor de werkzaamheden die uitgevoerd dienen te worden binnen de processen schuldhulpverlening om tot een beschikking te komen.

Geheimhouding
Er is geen geheimhouding op de stukken van toepassing.

Toegankelijkheid
Niet van toepassing.

Alternatieven
Een alternatief is om het beleidsplan niet vast te stellen en kaders mee te geven om een nieuw beleidsplan Schuldhulpverlening op te stellen. Voor wat betreft de verordening is het alternatief: handhaven van de huidige termijn van acht weken conform de Awb. In de praktijk kan altijd worden afgeweken van de vastgestelde termijn wanneer deze korter uitvalt.

Uitvoering inspraak en participatieverordening
De verordening wordt, na vaststelling, gepubliceerd en wordt daarmee openbaar. Er zal richting inwoners een aanvullend worden gecommuniceerd over de verordening en de beslistermijn. Ter kennisname sturen wij de verordening naar de Adviesraad Sociaal Domein en betrokken partners uit de stad.

Beslistermijn
Niet van toepassing.

Financiële paragraaf
Met de wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) wordt Vroegsignalering van schulden een wettelijke taak voor de gemeente. Dit betekent dat de pilot Vroegsignalering structureel moet worden ingebed.

De structurele lasten die deze wettelijke verplichting met zich mee brengt zijn als volgt:

	Kosten p/jr	Huizen	Blaricum	Eemnes	Laren
Formatie vroegsignalering	52.943	34.975	5.178	4.802	7.988
Vindplaats Schulden	9.000	5.945	881	817	1.358
Kosten Nibud 18+	4.000	2.642	392	363	604
Budgetbeheer (30%)	4.320	2.854	423	392	652
		46.416	6.873	6.374	10.602

Voor de benodigde formatie Vroegsignalering wordt uitgegaan van 1 fte. Dit is mede gebaseerd op basis van de formatieberekening door het NVVK. De kosten Vindplaats Schulden betreft de abonnementskosten op het online registratiesysteem VPS van de BKR.

Twee maanden voor hun 18e verjaardag ontvangen jongeren een felicitatie van de gemeente en het Nibud boekje Geldwijzer bijna 18, waarin staat wat zij allemaal moeten regelen en waar ze verantwoordelijk voor zijn vanaf hun 18e jaar. Het boekje wordt gepersonaliseerd voor de HBEL gemeenten. Het boekje is ook bedoeld als informatievoorziening voor de ouders.

Verwacht wordt dat door Vroegsignalering de kosten van budgetbeheer per saldo licht zullen toenemen. We gaan er hierbij vanuit dat een groot deel van de extra lasten kunnen worden gedekt uit de besparing op duurdere kosten als budgethulp en schuldregelingen.

Dekking
Voor de gemeente Huizen kunnen deze structurele lasten tot en met 2022 worden gedekt uit de reeds beschikbare middelen voor de Pilot Vroegsignalering. Vanaf 2023 zal er voor de gemeente Huizen voor deze wettelijke taak structureel € 46.416 beschikbaar moeten worden gesteld. Voorgesteld wordt om bij het aanbieden van de begroting 2022 deze lasten vanaf de meerjarenschijf 2023 in de begroting 2022 op te nemen.

Tot op heden wordt de invoering van de wettelijk verplichte Vroegsignalering door het rijk zonder vergoeding voor uitvoeringskosten aan de gemeenten opgelegd. De staatssecretaris is van mening dat op langere termijn kosten worden bespaard omdat gemeenten eerder ondersteuning kunnen bieden en dus minder zware en dure ondersteuning in kunnen zetten. De Raad van State heeft echter al aangegeven dat de potentiële toeloop richting schuldhulpverlening substantieel kan zijn en acht het niet waarschijnlijk dat met uitsluitend een meer efficiënte uitwisseling van gegevens, gemeenten de Vroegsignalering onverkort uitvoeren. De staatssecretaris heeft wel aangegeven dat in de evaluatie de kostenbatenanalyse nog eens tegen het licht zal worden gehouden.

Overige Raadsinformatie

Bevoegdheid
Artikel 4a lid 3 van de nieuwe Wet gemeentelijke schuldhulpverlening bepaalt dat de Raad bevoegd is om een verordening vast te stellen over de beschikkingstermijn, zoals bedoeld in lid 1 van dat artikel.

Collegeprogramma
- Collegeprogramma 2018-2022, Vitaal en Verbindend.
- Beleidsplan Sociaal Domein 2019-2022.
- Regionaal uitvoeringsprogramma sociaal domein 2017-2018.

Begroting
Programmabegroting, onderdeel Maatschappelijke Ondersteuning.

Eerdere besluiten

Wgs

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening die geldt tot 31-12-2020, kent geen verordeningsplicht. Tot de inwerkingtreding van de nieuwe wet gold daarom de beschikkingstermijn die volgt uit de Algemene wet bestuursrecht. Deze maximale termijn is acht weken (artikel 4:13 lid 2). Het vaststellen van de beslistermijn in een aparte verordening heeft gevolgen voor de uitvoeringspraktijk en de rechtspositie van inwoners omdat de beschikkingstermijn korter wordt, te weten zes weken in plaats van de huidige acht weken.

Mantelzorgcompliment

De raad heeft op 5 november 2020, tijdens de begrotingsraad, besloten om per 1 januari 2021 het mantelzorgcompliment te laten vervallen en daarom hebben wij de nadere regeling waardering mantelzorgers ingetrokken per 1 januari 2021. Er is dus een nieuw artikel 2.13 van de verordening Sociaal Domein nodig, ter vervanging van de niet meer gewenste regeling

Voorgeschreven procedure

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening die geldt tot 31-12-2020, kent geen verordeningsplicht. Het vaststellen van de beslistermijn in een aparte verordening heeft gevolgen voor de uitvoeringspraktijk en de rechtspositie van inwoners omdat de beschikkingstermijn korter wordt, te weten zes weken in plaats van de huidige acht weken.

Kader- en beleidsnota's

Wgs

Wijziging Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs).

Mantelzorgcompliment

Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, artikel 2.1.6.
Verordening Sociaal Domein 2018 Huizen, artikel 2.13.
Nadere regeling waardering mantelzorgers HBEL- gemeente 2019.

Evaluatie

College en raad zullen periodiek geïnformeerd worden over de termijnen waarbinnen de beschikking tot/afwijzing schuldhulpverlening wordt afgegeven. Ook zullen de opgenomen doelstellingen in het beleidsplan jaarlijks geëvalueerd worden en gepresenteerd worden aan college (en via het college aan de raad).

Bijlagen

1. Beleidsplan Schuldhulpverlening 2021-2022.
2. Raadsbesluit.

Burgemeester en wethouders,

De secretaris De burgemeester

Advies raadscommissie

Dit voorstel is behandeld in de vergadering van de commissie Sociaal Domein van 18 mei jl..
De vertegenwoordigingen in de commissie van de fracties D66, CDA, Dorpsbelangen Huizen, GroenLinks, VVD, Leefbaar Huizen, Transparant Huizen, PvdA en SGP adviseren u in te stemmen met het voorstel.
De vertegenwoordiging in de commissie van de fractie van de ChristenUnie kon nog geen advies geven en nam het voorstel mee terug voor overleg met de fractie.